

Záverečná karta projektu

Názov projektu

Evidenčné číslo projektu

APVV-17-0254

Jazykové a komunikačné problémy na Slovensku a ich manažment

Zodpovedný riešiteľ **prof. PhDr. István Lanstyák, PhD.**

Príjemca

Univerzita Komenského v Bratislave - Filozofická fakulta

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Univerzita Komenského v Bratislave – Filozofická fakulta

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre – Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

-

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

-

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

Knihy

Lanstyák, I. – Milan, S. – Sebők, Sz. eds. 2022. Jazykové a komunikačné problémy na Slovensku a ich manažment. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. (358 s.)

Lanstyák, I. 2021. „Az Istennek könyve közönséges nyelven”. Tanulmányok a bibliafordításról. [Božia kniha v obyčajnom jazyku: Štúdie o preklade Biblie] Šamorín: Fórum Kisebbségkutató Intézet–Gramma Nyelvi Iroda. (190 s.)

Németh Takács, H. 2021. A közéleti kétnyelvűség nyelvi vetületei Dél-Szlovákiában.

[Dvojazyčnosť verejného života na južnom Slovensku a jej uplatnenie v jazykovej praxi.] Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. (290 s.)

Misad K. 2019. Nyelvhasználat kétnyelvű környezetben. Tanulmányok a magyar–szlovák nyelvi kapcsolódások köréből. [Používanie jazyka v dvojazyčnom prostredí. Štúdie z oblasti maďarsko-slovenských jazykových kontaktov.] Šamorín: Fórum inštitút pre výskum menšín – Gramma Nyelvi Iroda. (240 s.)

Štúdie

Lanstyák, I. 2020. Úrovně manažmentu jazykových problémov. Jazykovedný časopis 71/2. 229– 246. [<https://www.juls.savba.sk/ediela/jc/2020/2/jc20-02.pdf>]

Lanstyák, I. 2021. Language Problems, Language Related Social Problems, Metalinguistic Activities. Forum Social Sciences Review/Fórum Társadalomtudományi Szemle 23/5. 61– 72. [<https://forumszemle.eu/en/2021/12/09/language-problems-language-related-social-problems-metalinguistic-activities/>]

Misad, K. 2020. The use of Hungarian as a minority language in municipal offices in

- Southern Slovakia. *Hungarian Studies* 34/1. 133–146.
[\[https://akjournals.com/view/journals/044/34/1/article-p133.xml\]](https://akjournals.com/view/journals/044/34/1/article-p133.xml)
- Misadová, K. 2020. Унгаристиката в чуждестранните университети и статутът в Университета „Коменски“ в Братислава [Teaching Hungarian Studies Internationally: The Case Of Comenius University In Bratislava] *Foreign Language Teaching* 47/4. 361–369.
[\[https://foreignlanguages.azbuki.bg/languages/sadarzhanie-na-sp-chuzhdoezikovo-obuchenie-2020-g/sp-chuzhdoezikovo-obuchenie-knizhka-4-2020-godina-xlvii/\]](https://foreignlanguages.azbuki.bg/languages/sadarzhanie-na-sp-chuzhdoezikovo-obuchenie-2020-g/sp-chuzhdoezikovo-obuchenie-knizhka-4-2020-godina-xlvii/)
- Molnár Satinská, L. 2020. Individuálny jazykový manažment a jazykové stratégie maďarských študujúcich v Bratislave. *Jazykovedný časopis* 71/3. 351–372.
[\[https://www.juls.savba.sk/ediela/jc/2020/3/jc20-03.pdf\]](https://www.juls.savba.sk/ediela/jc/2020/3/jc20-03.pdf)
- Motýková, K. 2020. „Stockholm noir“: odvrátená tvár švédčiny. Jazyk ako teritoriálny a sociálny ukazovateľ v románe Jensa Lapidusa „Snabba cash“. *World Literature Studies* 12/2. 72–84.
- Samko, M. 2019. Language Problems from the Perspective of the Roma in the Context of the Romani Language Network. *International Journal of Linguistics & Communication* 7/2. 29–34. [\[http://ijlcnet.com/journals/ijlc/Vol_7_No_2_December_2019/5.pdf\]](http://ijlcnet.com/journals/ijlc/Vol_7_No_2_December_2019/5.pdf)
- Samko, M. 2020. Roma perspectives on their language problems in the context of language ideologies. *Xlinguae* 13/4. 179–189 [\[http://xlinguae.eu/files/XLinguae4_2020_13.pdf\]](http://xlinguae.eu/files/XLinguae4_2020_13.pdf)
- Samko, M. – Čerešník, M. – Čerešníková, M. 2021. First Language Acquisition by Roma and Slovak Children. *East European Journal of Psycholinguistics* 8/2. 223–232.
[\[https://eejpl.vnu.edu.ua/index.php/eejpl/article/view/539/293\]](https://eejpl.vnu.edu.ua/index.php/eejpl/article/view/539/293)
- Sebők, Sz. 2020. История на обучението по унгарски език като чужд през погледа на лектора и неговата дейност [Teaching Hungarian as a Second Language – Historical Cross-section through the Lector's Perspective] *Foreign Language Teaching* 47/4. 370–378.
[\[https://foreignlanguages.azbuki.bg/en/languages/sadarzhanie-na-sp-chuzhdoezikovo-obuchenie-2020-g/sp-chuzhdoezikovo-obuchenie-knizhka-4-2020-godina-xlvii/\]](https://foreignlanguages.azbuki.bg/en/languages/sadarzhanie-na-sp-chuzhdoezikovo-obuchenie-2020-g/sp-chuzhdoezikovo-obuchenie-knizhka-4-2020-godina-xlvii/)
- Sebők, Sz. 2021. The handling of issues related to the use of the Hungarian language in Slovakia since the 1990s. *Hungarian Studies* 35/2. 197–214.
[\[https://akjournals.com/view/journals/044/35/2/article-p197.xml\]](https://akjournals.com/view/journals/044/35/2/article-p197.xml)

Uplatnenie výsledkov projektu

1. Výsledky budú slúžiť ako základ k ďalším výskumom:
 - a) v teoretickej oblasti – ďalšie rozvíjanie komplexnej teórie manažmentu jazykových problémov, zahŕňajúcej dôležité koncepty z viacerých iných teórií;
 - b) v oblasti výskumu jazykovej situácie na Slovensku, so špeciálnym zreteľom na jazykové problémy slovenského, maďarského, rómskeho a nemeckého rečového spoločenstva; dá sa predpokladať, že mnohé jazykové problémy iných rečových komunít na Slovensku sú sčasti podobné, ako sú problémy komunít, ktoré boli skúmané, takže z výsledkov sa bude dať čerpať aj vo výskume jazykovej situácie iných komunít;
 - c) metódy vyskúšané najmä vo výskumoch konkrétnych jazykových problémov budú môcť byť používané v ďalších výskumných projektoch podobného charakteru.
2. Výsledky výskumov boli už aj doposiaľ využívané vo výučbe a bude tomu tak aj v budúcnosti a) vo vysokoškolskom vzdelávaní, konkrétne výučbe predmetov ako dialektológia, sociolingvistika, jazykové ideológie, analýza diskurzu, bilingvizmus a kontaktológia, translatológia, hovorený jazyk, všeobecná jazykoveda, prekladový a tlmočnícky seminár, preklad pragmatických a umeleckých textov, základy rómskeho jazyka, rómsky jazyk, didaktika maďarského jazyka, didaktika nemeckého jazyka;
- b) niektoré výsledky výskumov, po patričnom zovšeobecnení, majú potenciál byť využité aj v stredoškolskom vzdelávaní, najmä vo výučbe materinského jazyka a cudzích jazykov.
3. V spoločenskej praxi
 - a) výsledky výskumov môžu slúžiť ako podklady pre štátnu a regionálnu politiku v oblasti jazykových práv, kodifikovania postavenia jazykov a variet, výučby jazykov;
 - b) výsledky môžu byť užitočné aj pre samosprávne úrady v obciach a mestách s menšinovým obyvateľstvom.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Najdôležitejším výsledkom teoretických výskumov je polozenie základov novej teórie manažmentu jazykových problémov, ktorá zahŕňa koncepty nielen z pôvodne plánovaných

oblastí výskumu, ale aj koncepty z množstva ďalších oblastí, s ktorými sa pôvodne nepočítalo. Druhým dôležitým výsledkom je prepojenie výskumu jazykových problémov s odkrývaním a analýzou jazykových ideológií, najmä tých, ktoré ovplyvňujú identifikáciu aj spôsoby manažmentu problémov.

V oblasti výskumov zameraných na štyri veľmi odlišné rečové komunity na Slovensku (slovenskú, maďarskú, rómsku a nemeckú) sa podarilo identifikovať veľké množstvo konkrétnych jazykových problémov, typizovať ich na základe ich vlastností, vypracovať návrhy na riešenie, zmiernenie alebo iný spôsob ich manažmentu, podľa jednotlivých typov problémov. Boli skúmané aj postoje bežných hovoriacich k jazykom, jazykovým varietám a jazykovým problémom, v spätosti s jazykovými ideológiami. Zistilo sa, že je potrebné brať zreteľ aj na problémy, ktoré identifikujú odborníci alebo štátna moc.

Čo sa týka metód zbierania empirického materiálu, boli vyskúšané medzi iným rôzne observačné techniky, pološtruktúrované interview a metóda skupinovej diskusie. V oblasti spracovania materiálu boli budované korpusy textov, ako aj internetové databázy, ktoré sú dostupné aj pre širšiu odbornú verejnosť. V oblasti analýzy empirického materiálu sa osvedčila najmä metóda kritickej diskurznej analýzy a tzv. metóda rôznych perspektív.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

The most important outcome of the theoretical research is the development of the foundations of a new theory of language problem management, which incorporates concepts not only from the originally planned areas of research, but also concepts from a number of other areas that were not originally reckoned. A second important outcome is the linking of research on language problems with the uncovering and analysis of language ideologies, especially those which influence the identification of the problems and the ways of their management.

As to the research into four very different speech communities in Slovakia (Slovak, Hungarian, Roma and German), it has been possible to identify a large number of specific language problems, to typify them on the basis of their characteristics, and to develop proposals for solutions, mitigation or other ways of managing them, according to the different types of problems. The attitudes of ordinary speakers towards languages, language varieties and language problems have also been investigated, in connection with language ideologies. It was found that problems identified by experts or state authorities should also be taken into account.

Regarding the methods of collecting empirical material, various observational techniques, semi-structured interviews and the group discussion method, among others, were tried. In the area of processing, corpora of texts were built as well as internet databases, which are accessible to a wider professional public. In the analysis of the empirical material the method of critical discourse analysis and the so-called method of different perspectives proved to be particularly successful.